

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р **Надежда Илиева**, секция „Икономическа и социална география”, департамент „География”, Национален институт по геофизика, геодезия и география при БАН (член на научното жури утвърдено със Заповед на директора на НИГГГ – БАН, № 01-132/30. 06.2017 г.)

Тема на дисертационния труд: **„ГЕОГРАФСКИ АСПЕКТИ НА ДЕМОГРАФСКАТА СИТУАЦИЯ В ЗОНАТА НА ГРАВИТАЦИЯ НА ГРАД ШУМЕН”**, представен за присъждане на образователна и научна степен „Доктор”

Научна област – 4. Природни науки, математика и информатика

Научно направление – 4.4. Науки за Земята (География на населението и селищата)

Докторант: **Ивайло Любомиров Владев**

1. ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТА.

Ивайло Владев е роден на 03 април 1962 г. През периода 1982-1987 г. е студент в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (Геолого-географски факултет), специалност „География“. През 1987 г. завърша висше образование, магистърска степен (географ – икономгеограф по стопанските отрасли и комплекси). През 1987-1994 г. работи като учител по география в СОУ „Трайко Симеонов“, гр. Шумен. През 1994-1998 г. е асистент по икономическа и социална география, в ШУ „Епископ Константин Преславски“. През периода 1998-2001 г. е старши асистент по икономическа и социална география в ШУ „Епископ Константин Преславски“. През 2001-2004 г. е главен асистент по география на рекреацията и туризма в ШУ „Епископ Константин Преславски“. От 2014 г. до момента е асистент по същата специалност в споменатия университет. През последните години води упражнения в специалностите „Туризм”, „География и биология”, „История и география”, „Културно-историческо наследство и туризм” в ШУ „Епископ Константин Преславски“. Участва в разработването на учебни програми по дисциплините геодемография, геоикономика, управление на проекти в туризма, регионална политика на ЕС, геодемография на България. Владее немски и руски език. През последните 17 години участва в 12 проекта, чиято тематика е свързана с демографските процеси и тенденции, туризма по Българското черноморско крайбрежие, Североизточна България, проблемите на средното и висшето образование. Основните области на научни интереси на докторанта са свързани с География на населението и селищата, Геодемография, Управление на човешките ресурси в туризма, Управление на проекти в туризма, Геоикономика, Регионална политика на ЕС.

2. ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТУРАТА

От подадените документи се вижда, че са спазени изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение, Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Национален институт по геофизика, геодезия и география – БАН. Ивайло Любомиров Владев е зачислен като докторант на самостоятелна форма на обучение към департамент “География”, Националният институт по геофизика, геодезия и география (НИГГГ) – БАН от 01.12.2016 г. със Заповед на директора на института № 01-204/29.11.2016 г., на основание чл. 13 от ЗРАСРБ и решение на НС на НИГГГ, протокол № 20/29.11.2016 г. Научната специалност, в която се разработва дисертационния труд е „География на населението и селищата”. За заглавие на дисертационния труд е определено „Географски аспекти на демографската ситуация в зоната на гравитация на град Шумен”, с научен консултант доц. д-р Надежда Илиева. На 28.02.2017 г. Ивайло Владев е отчислен с право на защита със заповед на директора № 01-48/28.02.2017. На 20.06.2017 г. на проведен разширен научен семинар на департамент География, НИГГГ – БАН е взето решение за разкриване на процедура по публична защита – Протокол № 7/20.06.2017 г. и решение на НС – Протокол № 26/30.06.2017 г. Докторантът е набрал необходимите кредити, съобразно кредитна система, определена от Правилника за дейността на Центъра за обучение и Академичния съвет при БАН. Представени са протоколи от успешно положени изпити от:

- *индивидуалното специализирано обучение*: докторантски минимум по специалността „География на населението и селищата” – обща и специализирана част;
- *общо специализирано обучение*: докторантът е прослушал и завършил успешно следните курсове: “Приложение на статистическите методи в географските изследвания”, “Въведение в ГИС и работа с ArcGIS”;
- *общо академично обучение*: докторантът успешно е положил изпит по немски език и компютърни умения на програмата ”Excel”.

В частта “*Апробация на изпълнението на научната програма*” и “*Публикации на научни резултати по темата на дисертацията*”, Ивайло Владев е взел участие в две международни научни конференции и са представени три самостоятелни публикации свързани с темата на дисертационния труд:

- Владев, И. Пространствени особености на етническата и образователната структура на населението в социално-икономическите териториални системи Шумен, Нови пазар, Каспичан, Велики Преслав. //сп. Население, 2015 г., кн. 1, с. 19-47;
- Vladev, I. Trends in Spatial Distribution and Population Density of the Following Bulgarian Socio-Economic Territorial Systems: Shumen, Novi Pazar, Kaspichan, and Veliki Preslav. //Proceedings of the XIII Conference „Natural

Sciences'2015“, Шумен, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, 2016, с. 77 – 80.

- Vladev, I. Economic activity and employment of the population in the municipalities of Shumen, Novi Pazar, Kaspichan and Veliki Preslav, in period 1992 – 2011.// Proceedings of the XIV Conference „Natural Sciences'2016“, Varna, Bulgaria, September 30 – October 02, Университетско издателство „Епископ К. Преславски“, септември, 2016 г.

3. ДАННИ ЗА ДИСЕРТАЦИЯТА И АВТОРЕФЕРАТА

Представеният дисертационен труд е с обем от 308 стандартни страници, включително списък с използвана литература, включваща общо 103 източника (в т.ч. 23 на латиница). В отделно приложение са изведени 98 приложения, от които 58 карти и 40 таблици. Текстът съдържа 14 фигури и 42 таблици.

В структурно отношение дисертацията е обособена в увод, четири глави, заключение, списък с използваната литература, приложения.

УВОДЪТ е с обем пет страници. В него са обосновани актуалността на проблема, обекта, предмета, целта, задачите и използваните методи на изследване. Целта отговаря на заглавието на дисертационния труд и отразява резултатите от направеното изследване.

ПЪРВА ГЛАВА *“Теоретико-методически аспекти при изследване на демографската ситуация и зоната на гравитация на градовете“* е с обем от 33 страници. Много добро впечатление прави обстойно представената изученост на темата. Това показва, че докторантът е подробно запознат с научната литература по въпроса, което се вижда и от богатия набор литературни източници. В точка първа са разгледани същността и особеностите на демографската ситуация от позицията на системния подход и основните подходи на изследване (системно-структурен, териториално-структурен, йерархичен). Във втора точка са изяснени методическите аспекти на изследване: дефиниран е алгоритъма, използваните показатели и методи на изследване. *Подбраните методи и подходи са съобразени с поставените задачи за изпълнение, основните понятия и теоретични постановки.* В трета точка е очертана зоната на демографска гравитация на гр. Шумен по възприетата методика.

ГЛАВА ВТОРА е с обем от 50 страници. В нея са разгледани условията и факторите, обуславящи демографската ситуация в зоната на гравитация на град Шумен. Анализирани са: географското положение на изследваната територия, по-специално внимание е обърнато на транспортно-географското положение, като фактор за развитие на изследваните общини; влиянието на релефа и основните морфографски единици върху разселването на населението и развитието на селищната мрежа; разпределението на населението и населените места по височинни пояси; влиянието на различните височинни

пояси върху интензитета на депопулационните процеси; обосновано е опосредственото влияние на природногеографските фактори върху демографското, икономическото, инфраструктурното развитие на изследваната територия; от обществено-икономическите фактори са анализирани отделните елементи на техническата инфраструктура. Обърнато е внимание на значението на транспортната инфраструктура, като е отчетена концентрацията на население в буферната зона (от 5 км.) на първокласните пътища, второ- и третокласните пътища и тяхната връзка между отделните населени места; типа пътища обслужващи отделните населени места, и степента на транспортна достъпност на населението до гр. Шумен за осигуряване на населението със социални, административни, културни и други услуги в транспортния изохрон до 15 и 15-30 минути, както и делът на населението, което живее в различните времеви изохрони, с оглед на възможностите за развитие на ежедневните трудови пътувания.

ТРЕТА ГЛАВА е с обем от 183 страници. В нея е анализирана демографската ситуация в зоната на гравитация на град Шумен, динамиката в броя на населението, пространствените особености, структурата в изменението на броя на населението, териториалното разпределение и гъстотата на населението, особеностите в историческото развитие, структурата на селищната мрежа и селищното развитие, пространствените различия в естественото възпроизводство, миграцията на населението, демографските и социално-икономическите структури на населението, трудовия потенциал и работната сила, икономическата активност, заетостта и безработицата в изследваната територия.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА е с обем от 22 страници. В първа точка на тази глава е направена типологизация на селищата в зависимост от демографската ситуация в тях, очертани са териториалните особености в разпределението на установените типове селища, изведени са основните демографски характеристики и проблеми. Във втора точка на четвърта глава е изработена тривариантна демографската времева (за периода 2020-2050 г.) и пространствена (на ниво населено място) прогноза; направена е оценка на демографския потенциал през прогнозния период, приложени са съответните тематичните карти.

ЗАКЛЮЧЕНИЕТО е с обем 7 страници и в него са отразени основните резултати от изследването в научно-познавателно и практическо направление; изведени са основните проблеми и са посочени някои възможности за тяхното разрешаване.

Авторефератът в обем 42 с. текст и 14 приложения. Той отговаря на изискванията и отразява постигнатите резултати в дисертационния труд.

4. НАУЧНИ ПРИНОСИ

Справката с **приносите** отразява обективно постиженията на докторанта.

Най-общо научните достойнства на дисертационния труд са:

От географска гледна точка очертаването на зоната на гравитация на градовете не е достатъчно проучено до момента, което прави този дисертационен труд полезен за теорията и практиката. Достатъчно пълно и точно е систематизиран и изяснен понятийно-терминологичния апарат. Създадения и приложен алгоритъм за определяне на териториалния обхват на зоната на гравитация на гр. Шумен, може да бъде използван, след отчитане на спецификата и особеностите на територията, и при други областни центрове. Разработената методика има характер както на теоретичен, така и на научно-приложен принос.

Представеният дисертационен труд е самостоятелно научно изследване, обработен и анализиран е значителен емпиричен материал, като са използвани разнообразни литературни източници и оригинална методика. Направеният задълбочен анализ на демографските процеси е послужил за обособяване на различни типове населени места в зоната на гравитация на град Шумен, които характеризират структурата на изменението на населението през периодите 1992-2001 и 2001-2011 г. Обособените типове населени места в зависимост от демографската ситуация в зоната на гравитация на гр. Шумен, въз основа на подбрани демографски показатели и изведените основни проблеми за решаване, представляват основата върху която следва да се приложи диференциран подход при провеждането на регионалните политики (в т.ч. секторни), в което се изразява една от практическата приложимост на дисертационния труд.

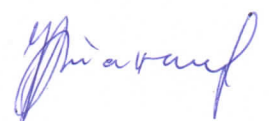
Друг съществен научно-приложен принос е изработената демографска времева (за периода 2020-2050 г.) и пространствена (по населени места) прогноза в три варианта (реалистичен, песимистичен и оптимистичен), чрез които са дефинирани основните проблеми и които позволяват да се формулират ефективни мерки за преодоляването на бъдещите пространствени диспропорции в изследваната територия.

5. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ

Втора и трета глава са с излишно голям обем. Направеният анализ би могъл да бъде по-целенасочен към темата на дисертационния труд. Съкращаването и обобщаването на получените резултати би спомогнало да се избегнат ненужните изброявания и срещащите се повторения. Анализът на социално-икономическите фактори включва единствено техническата инфраструктура. Останалите фактори от групата на социално-икономическите не са разгледани. Влиянието на социалната инфраструктура върху интензитета на протичане на демографските процеси в изследваната територия също не е анализирана.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

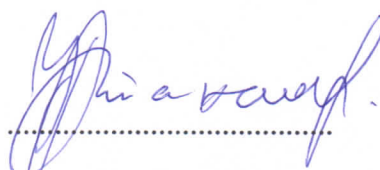
Дисертационният труд показва, че докторант Ивайло Владев притежава задълбочени теоретични знания по научната специалност „География на населението и селищата“ и способности за самостоятелни научни изследвания. Разработваната в него проблематика

отразява съвременното развитие на посочената научна област с включени нови аспекти на разглеждания проблем. Представеният труд на докторант Ивайло Владев е актуален, дисертабилен и в завършен вид. От направения анализ и получените резултати в дисертационния труд се вижда, че формулираната цел е успешно изпълнена. Смятам, че дисертационният труд притежава необходимите качества и са постигнати значителни научни резултати. **На това основание предлагам на уважаемото научно жури с председател доц. д-р Надежда Илиева да присъди на Ивайло Любомиров Владев научно-образователната степен „Доктор“.**

Гр. София

11.08.2017 г.

доц.д-р Надежда Илиева

